Zastavárny.

I. Pojem.

Zastavárny jsou ústavy, které po živnostensku provozují poskytování zápůjček peněžních na ruční zástavy. Dříve byly výlučně jen státní zastavárny; byloť soukromníkům zapovězeno půjčovati peníze na ruční zástavy (dv. dekr. ze 2. ledna 1802 č. 2009). Na základě nejvyš. rozh. ze dne 2. srpna 1845 a dv. dekr. ze dne 2. srpna 1845 č. 27.073 bylo nařízeno, že, měla-li by obchodu zastavárnickému ve větších městech, zvláště tam, kde není veřejných půjčoven, vzniknouti konkurence a bylo-li by si proto přáti, aby se poskytovala podpora nouzi a čelilo se lichvě, připustí se sice soukromé půjčovny, však nikdy nesmí se nad skutečnou potřebu rozmnožiti; nemá se však dávati právo nikdy soukromým půjčovatelům na zástavy aby je zřizovali, nýbrž založení takovýchto podniků mělo by se státi tam, kde jeví se toho potřeba, se svolením zemského úřadu obcemi nebo spolky a mají tyto podniky, kde není přímého řízení, aspoň býti pod dozorem a ochranou státní správy. Živnostenský řád ze dne 20. prosince 1859 zařadil již zastavárenskou živnost mezi živnosti koncesované (§ 16, odst. 12), však s výslovným omezením, pokud toto zákon vůbec dovoluje, takže zákaz zřizovati soukromé půjčovny na zástavy zůstal v platnosti (vyn. min. vnitra ze dne 22. května 1870 č. 7376).

Ve shodě s výše citovaným dvor. dekr. ze dne 2. srpna 1845 ustanovoval i dřívější spolkový zákon (cís. pat. ze dne 26. listopadu 1852 č. 253 ř. z.), že zřizování půjčoven na zástavy (zastaváren) spadá mezi předpisy tohoto zákona a zařadil živnosti zastavárenské mezi spolky pro účely všeužitečné. Souhlase se starším zákonodárstvím, hrozil i trestní zákon (§ 485) tak zv. pokoutním zastavárnám tresty. Kdo z půjčování peněz na zástavy činí zvláštní živnost, vede zástavní knihy, vydává zástavní lístky, dopouští se přestupku a má býti potrestán v prvém případě bezplatným navrácením přijatých zástav vlastníkům, ve druhém nad to i složením obnosu na zástavy půjčeného a bude-li opět postižen, vedle toho vězením až do jednoho měsíce. Zákonem o lichvě (§ 6 zák. ze dne 14. června 1868 č. 62 ř. z.) byl § 485 tr. z. zrušen. Volné propůjčování zastavárenské živnosti též osobám soukromým nastalo teprve živnostenskou novelou z r. 1883, která vřadila tuto živnost mezi živnosti koncesované (§ 15, odst. 13). Podrobněji upravena byla zastavárenská živnost dále zák. ze dne 23. března 1885, č. 48 ř. z. min. nař. ze dne 24. dubna 1885 č. 49 ř. z. a min. výn. ze dne 2. června 1885 č. 1373. Podle toho máme nyní dva druhy půjčoven na zástavy:

1. Státní zastavárny, které státem jsou zřízeny a vydržovány, a
2. koncesované soukromé půjčovny.

II. Udělení koncese.

Propůjčovati zastavárenskou živnost náleží v prvé instanci zemským úřadům (§ 1 zák. ze dne 23. března 1885 č. 48 ř. z.). Při udílení živnosti zastavárenské budiž jak otázka spolehlivosti žadatelovy ve příčině živnosti, o niž se uchází, tak i otázka, je-li potřeba takovéto živnosti, co nejpřísněji prozkoumána. Konkurují-li jednotlivci s obcemi nebo spolky o zadání koncese pro zastavárenskou živnost, dáti jest pravidelně přednost, nevychází-li na jevo podle místních potřeb nutné propůjčení několika zastavárenských živností, obcím a spolkům (§§ 5, 23 živn. ř. a § 1 výn.

min. vnitra ze dne 2. června 1885 č. 1373). Uchází-li se právnická osoba (obec, spolek, výrobní a hospodářské družstvo a pod.) o koncesi k takovéto živnosti, jest posuzovati spolehlivost jenom pojmenovaného zástupce (§ 3 cit. výn.). Současně provozovati zastavárenskou živnost s jinou živností povoluje se jen po zvláštním schválení politického úřadu zemského. Budiž tedy před udělením zastavárenské koncese spolehlivým způsobem vyšetřeno, provozuje-li dotčený žadatel již živnost jinou čili nic. Schválení současného provozování zastavárenské živnosti s jinou živností ve všech těch případech musí se odříci, ve kterých druhá živnost poskytuje zvláštní příležitost k dělání dluhů neb mohla by podporovati nesvědomité kořistění ze zastavárnické živnosti (spojení zastavárny se živností výčepní, obchodem, kde se prodávají potraviny), nebo při nichž spojení zastavárnické živnosti s jinou živností stěžovalo by podstatně dozor nad provozovací činností zastavárnické živnosti (na př. spojení zastavárnické živnosti se živnostmi vetešnickými neb takovými, které podle zkušenosti bývají pláštíkem všemožným úvěrním obchodům) (§ 2 cit. výn.).

III. Povinnosti majitele zastavárenské živnosti.

1. Povinnost složiti kauci:

Než počne s provozovací činností, má každý majitel zastavárenské živnosti složiti do rukou živnostenského úřadu I. stolice kauci a to ve Vídni s policejním obvodem 8000 zl., ve městech nejméně s 50.000 obyvateli a jich policejním rayonem 4000 zl., ve městech nejméně se 20.000 obyvateli 2000 zl a ve všech ostatních místech 1000 zl. Nesloží-li se tato jistota, nelze provozování započíti. Kauce jest, nehledě k osobnímu ručení majitele živnosti, zástavou pro všecky náhradní nároky, jež vzejdou z provozování zastavárenské živnosti vůči jejímu majiteli. Pro jiné požadavky lze jistotu jen bez újmy předního práva naznačených nároků na náhradu zabaviti neb exekvovati. Kauci možno vrátiti teprve rok po ukončeném provozování a to jen potud, pokud nebyly ohlášeny nároky na náhradu nebo nenabyly třetí osoby jinakých práv na kauci (§ 3 cit. zák. ze dne 23. března 1885).

2. Majiteli zastavárnické živnosti není dovoleno, aby předměty jemu zastavené zastavoval dále. Po živnostensku nakupovati, jakož i po živnostensku půjčovati na zástavní lístky jest mu zakázáno. Půjčovatel na zástavy má nemeškaje po prodeji zástavy přebytek, jenž pro zástavce po odražení zástavního dluhu s úroky a vedlejšími poplatky, jakož i nákladů na prodej zástavní snad zbude, zástavci vydati nebo pro něho po vypršení šestinedělní lhůty obnosy nevyzdvižené připojiv konsignaci, k soudu uložiti.

3. V případech, kde majitel živnosti nemůže zastávati obchod pro částečnou nebo trvalou překážku, učiniž oznámení živnostenskému úřadu, kterýž po té potřebná opatření z veřejných ohledů učiní.

4. Povinnost vésti předepsané knihy (§ 54 živn. ř.):

Každý majitel zastavárny jest povinen, aby vedl zástavní knihu. O zastavení skvostů, zlatých a stříbrných věcí, jakož i o zápůjčkách na cenné papíry, musí se pro každé z těchto odvětví vésti nadto zvláštní zástavní kniha. Před používáním budiž každá zástavní kniha, jež musí míti na přiměřeném místě jméno majitele živnosti, předložena živnostenskému úřadu I. instance ku zkoumání a potvrzení. Na zástavních knihách nesmí se nic měniti, zvláště žádný list vyňati neb vložiti. Do zástavní knihy jest zapisovati: jméno a obydlí zástavcovo, běžné číslo zástavního kusu, popis a cenu

jeho, obnos a lhůtu splatnosti zápůjčky, rok a den uzavřené půjčky na zástavu (§ 2 nař. min. obch., vnitra, fin. a práv ze dne 24. dubna 1885 č. 44 ř. z.). Zástavní knihy buďtež po 10 let od doby posledního zápisu do nich uchovány.

5. Předměty snadno zápalné a předměty, jimiž nesmí se podle platných zákonných předpisů vésti obchod, zvláště všecky k vojenské službě náležející předměty oděvní, zbraňové a výzbrojné, nesmějí se v zástavu přijímati.

6. Jednací řád: Tento jest před početím provozovací činnosti zastavárníkem předložiti v 10 exemplářích k potvrzení úřadu propůjčujícímu.

7. V obchodní místnosti majitele živnosti musí býti způsobem nápadným vyvěsen exemplář cit. zák. ze dne 23. března 1885 a cit. nař., dále exemplář jednacího řádu a sazby poplatků.

8. Povinnost vyhotoviti zástavní lístek: Zástavní věřitel má o učiněném obchodě zápůjčkovém vyhotoviti zástavci zástavní lístek opatřený svým podpisem.

9. Majitel živnosti jest povinen, aby provozoval obchod v místnosti pokud možná bezpečné proti ohni a vloupání se a aby pojistil zástavní předměty mu svěřené proti nebezpečí ohně.

10. Povinnost vésti věcný rejstřík: Všecky úřední zprávy o ztracených nebo vlastníku bezprávně odcizených předmětech, jakož i všecka podobná písemná sdělení, jež docházejí od soukromých osob, buďtež dle časového pořadí srovnány, v tomto rejstříku uchovávány a kontrolujícím úředním orgánům na požádání předloženy.

IV. Zvláštní práva majitele zastavárnické živnosti.

K vydobytí pohledávek z provozování vzniklých z ručních zástav jemu za ně zřízených může majitel dle své vůle použíti buďsi řízení předepsaného čl. 310 nebo čl. 311 obch. zák., lhostejno, vzešly-li pohledávky vůči obchodníkům z obchodů nebo bylo li zřízení zástavy ruční a řízení ono písemně umluveno čili nic. Majitel živnosti není povinen, aby zpravil zástavního dlužníka o povolení nebo výkonu prodeje. Avšak prodej nesmí se na žádný způsob provésti spíše než 6 měsíců po době splatnosti a doba jeho budiž veřejně vyhlášena.

V. Práva zástavcova.

1. Po uplynutí 14 dnů po dni splatnosti má týž právo, aby zástavu, pokud ještě nebyla zcizena, vrátiv zástavní lístek, vykoupil, složíli u půjčitele vedle toho odhadní obnos zástavy hotově k zajištění eventuelních nároků majitele zástavního lístku.

2. Každé straně jest volno, ztratí-li zástavní nebo záznamní lístek, aby vymohla si umoření ztraceného lístku zástavního neb záznamního zákonným způsobem. Strana má majiteli živnosti ztrátu ihned oznámiti a podati průkaz, že ztráta byla ohlášena též u úřadu bezpečnostního. Žadatel za amortisaci má, jakmile byl soudem zastavárník vyrozuměn o zahájení umořovacího řízení, předejíti propadnutí zástavy a jejímu zcizení. Opomene-li tak učiniti, má po vymožené pravoplatné amortisaci lístku zástavního nebo záznamního jen nárok na větší výtěžek (přebytek) při prodeji zástavy eventuelně utržený.

3. Užije-li majitel zastavárny práva mu poskytného zciziti zástavu, má zástavce právo vyplatiti zástavu v každé době až do příklepu.

VI. Úřední právo dozorčí.

1. Koncesované živnosti zastavárnické buďtež podrobeny nejpřísnějšímu dohledu; obzvláště jest bdíti nad tím, aby nedopouštěly se žádného jakýmkoli způsobem páchavého přestupování schváleného tarifu poplatkového, rovněž aby se zdržovaly dále zastavovati zastavené předměty, jakož i nakupovati zástavní lístky a půjčovati na ně. Vzejdou-li u toho neb onoho půjčovatele na zástavy zákonné podmínky odnětí koncese, budiž bez prominutí odnětí to provedeno.

2. Živnostenští úřadové jsou povinni občas konati přehlídky v obchodních místnostech zastavárníků.

3. Také mají orgánové živnostenských úřadů, pak povolaných k tomu zeměpanských a místních policejních úřadů každé doby právo, aby dohlédli do obchodních místností zastavárníků, nahlédli do knih, provozování revidovali, rovněž i způsobili odstranění seznaných nepořádností zákonným způsobem. Majitelé zastaváren jsou povinni uděliti každou z úřední moci žádanou, provozování se týkající, zprávu.

4. Přestupky zákona ze dne 23. března 1885 č. 48 ř. z., jakož i nařízení na jeho základě vydaná, trestají se, pokud se netýkají poplatkové povinnosti, podle trestních ustanovení živnostenského řádu.

VII. Poplatky.

Listiny, které se vydávají o zálohách na zástavy poskytnutých, podléhají kolkovému poplatku podle obnosu dané zálohy a to, neposkytují-li se zálohy na déle než tři měsíce, podle stupnice I., poskytují-li se však na dobu delší, podle stupnice II. Nepřevyšují-li však zálohy poskytnuté obnosu 5 zl., jsou listiny o tom vydané bezvýjimečně prosty poplatku. Každé prodloužení podléhá podle hořejších ustanovení témuž poplatku jako prvé poskytnutí zálohy. Majitelé zastavárenských živností mají tyto poplatky od stran vybírati a měsíčně po zadu přímo zapravovati důchodkové pokladně okresu, ve kterém mají své bydliště. O kolkové povinnosti zástavních knih platí všeobecná ustanovení poplatkového zákona, tudíž položka sazby 59 a § 11 popl. nov. ze dne 29. února 1864 č. 20 ř. z., podle čehož obnáší poplatek 5 kr. z každého archu.

Zastavení exekuce.

I. Část všeobecná.

Ex. ř. rozeznává mezi zastavením exekuce zahájené, jež je definitivním zrušením exekuce a mezi odkladem exekuce (viz čl. Odklad exekuce), jež exekuci pouze dočasně staví a kde exekuce později může býti opět zahájena a sice v témž stadiu, ve kterém byla před tím přerušena. Zastavením zrušuje se priorita, které věřitel snad nabyl, kdežto pouhý odklad exekuce nastati může buď ohledně celého jmění do exekuce pojatého, neb jen ohledně jednotlivých částí exekvovaného jmění a jeví se jen částečným opatřením. Řízení budiž se všemi již nastalými účinky ex tunc zrušeno, ježto vykonatelný nárok již neexistuje, aneb dle stavu věci další řízení exekuční možným není. Odpadne-li základ řízení exekučního aneb nepřipouští-li zákon vedení exekuce, nutně nastati musí účinek v § 39 vytčený (motivy vládní osnovy). Předpisy §§ 39 a 40 nevylučují užití zvláštních předpisů, jež obsahuje ex. ř. ohledně jednotlivých způsobů výkonu o zastavení exekuce neb její jednotlivých úkonů (§ 45 ex. ř.).

II. Případy zastavení exekuce.

Exekuce může býti zastavena: